DA AFGHANISTAN BANK

بانک

د افغانستان بانك مياشتنۍ

شپاړسم کال، ۱۹۰ ګڼه د ۱۴۴۴ کال شوال المکرم (۱۴۰۲ غويي) مياشت

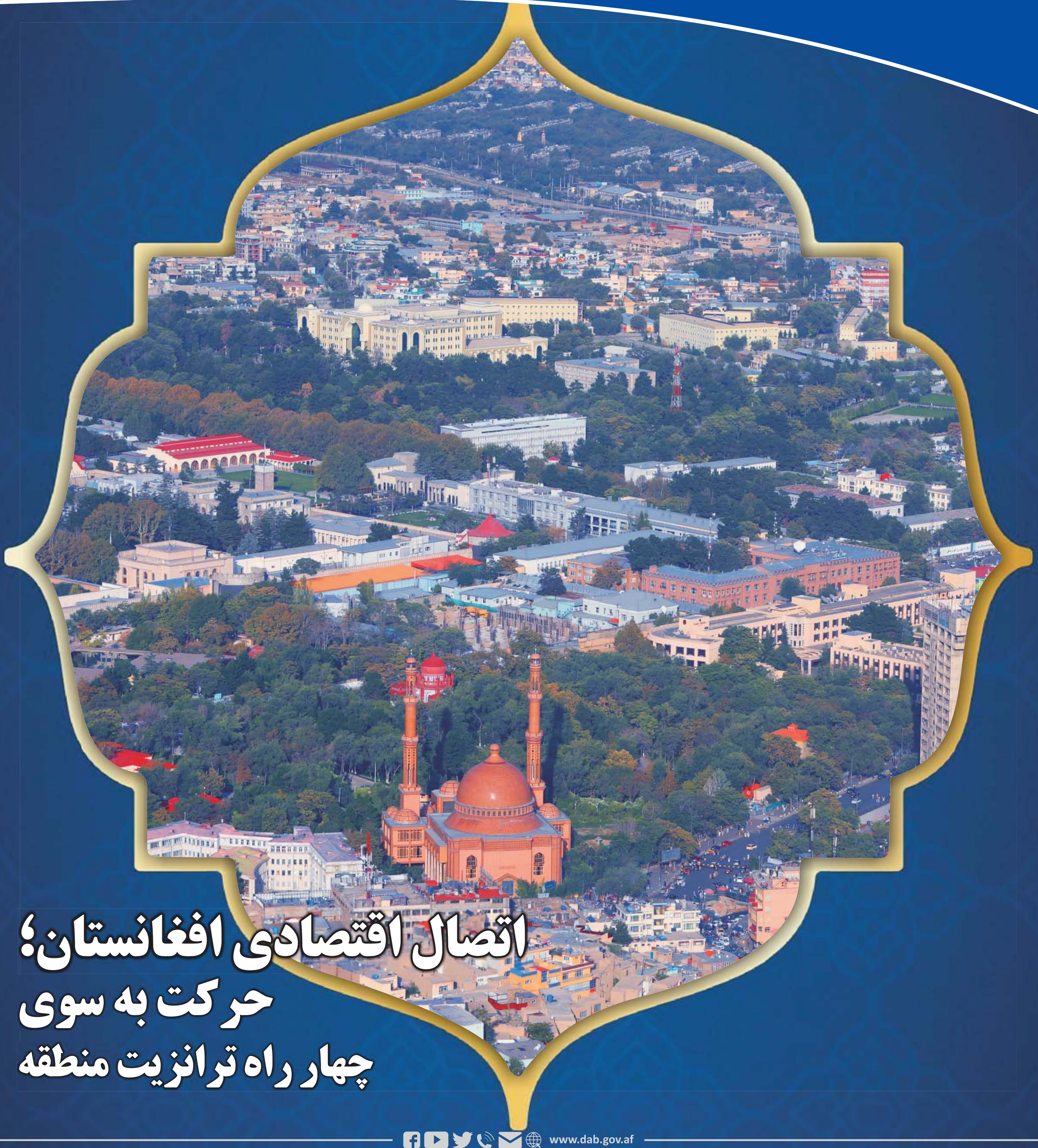

اتصال اقتصادی افغانستان؛
حرکت به سوی
چهار راه ترانزیت منطقه

اداینیز کارتونه

اداینیز کارتونه د توکو او خدمتونو لپاره په برېښنایي ډول د اداینې زمینه برابــروي. په دې کې ډېبیټ کارتونه، کریډېټ کارتونه او د مخکې اداینې کارتونه شــامل دي چې د بانکي سکتور پیرودونکو لپاره د لازیاتو اسانتیاوو رامنځته کولو په موخه په پام کې نیول شوي دي.

د اداینیزو کارتونو ګټې

- د نغدو پیسو د لېږد او له ځان سره د ساتلو خطرونه کموي
- د توکو او خدمتونو د پېرلو پر مهال په برېښنایي ډول د پیسو ادا کولو اسانتیا
- د پېرلو پر مهال یاد کارتونه د اداینیزو کارتونو په ماشینونو کې کارولای شئ
- د انټرنیټ له لارې د توکو پېرلو پر مهال یې د پیسو اداینې لپاره کارولای شئ
- د پیسو خپلکار ماشین څخه د پیسو ایستل
- له هېواده بهر د سفر پر مهال د کارونې وړ وي
- د نغدو پیسو په پرتله یې له ځان سره په اسانه او خوندي ډول له یو ځای څخه بل ځای ته وړلای شئ

بانک

لړلـــــیک / فهرست	مخ
د سرو زرو پر مټ د اداینو بیا پیل	۲
اتصال اقتصادی افغانستان؛ حرکت به سوی چهار راه ترانزیت منطقه	۵
پول افغانی هویت ملی ماست	۷
د بازار په اقتصاد کې د حکومت رول	۹
اهداف عمده انکشافی افغانستان	۱۲
د افغانۍ یو کلن مزل : د ارزښت ساتنې عوامل او پرمختګونه	۱۴
اقتصادي خبرونه	۱۷
احیای اقتصاد با حمایت از تجارت های کوچک و متوسط مساعد میگردد	۱۹
په اسلامي بانکوالی کې د نغدینګی ننګونې او حل لارې	۲۳
The Ups and Downs of Afghanistan’s Banking Sector over the...	۳۱

د امتیاز خاوند: د افغانستان بانک

کتنپلاوی: صدیق الله خالد، احمد جواد سداد، مفتي عبدالله آخندزاده او خواجه عصمت الله خلاند

سرلیکوال: شفیق الله بارز

مسئول مدیر: انور الله حیات

خبریالان: سید خالد خالقیار او عبدالحفیظ شاهین

ډیزاین: خالد احمد فیضي

فوټوژورنالیست: زیرک ملیا

د وېش مسؤل: نصرت الله احمدزی

د چاپ شمېر: ۱۰۰۰ ټوکه

پته: د افغانستان بانک

ټلیفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۰۳۰۵

برېښنالیک: magazine@dab.gov.af

ویب پاڼه: www.dab.gov.af

د ثبت ګڼه: ۶۵۸

د مضمونونو او مقالو مسئولیت د لیکوالانو پر غاړه دی. د مجلې د مقالو او انځورونو څخه ګټه اخیستنه د سرچینې په ذکر کولو سره جواز لري.

مسئولیت مضامین و مقالات به نویسنده‌گان آن بر می گردد. استفاده از مقالات و تصاویر مجله با ذکر مأخذ مجاز است.

Da Afghanistan Bank-Youtube   twitter.com/AFGCentralbank   www.facebook.com/AFGCentralbank

د افغانستان بانک د سرپرست رئیس پیغام

درنو هېوادوالو!

یو ځل بیا ډاډ درکوم چې د معقولو پولي سیاستونو په پلي کولو سره چې د اسعارو پر وړاندې د افغانۍ د ارزښت ساتلو او کورنیو بیو د ثبات لامل کېږي خپلې هلې ځلې جاري ساتو او همدارنګه د بانکي نظام د ټینګښت او په دې سکتور کې د سمونونو راوستلو او لا ښه والي لپاره به کوټلي ګامونه پورته کړو.

له سیاسي بدلون وروسته د هغو محدودو بانکونو سره چې تر فشار لاندې دي په ټول ځواک کار کوو او پر هغوی بـه زمونږ څارنه د ملاتړ په ډول وي، تر څو بانکي نظام لا پیاوړی او د خدمتونو کچه پراخه او با کیفیته شي.

د عنعنوي بانکدارۍ نظام څخه اسلامي بانکدارۍ نظام ته اړول زمونږ د کاري لومړیتوبـونو څخه دي، په دې بـرخه کې لومړني ګامونه پورته شوي، د مالی، بشري او سیستمونو ظرفیت ته په کتلو سره به یې قدم په قدم څارنه وکړو.

همدارنګه د افغانستان بانک د بانکي اړیکو د پراختیا او پرمختګ په برخه کې د نړۍ له هېوادونو او ادارو سـره د تعامل له مخې پر خپلې ژمنې ولاړ دی او د اړیکو د لا ښه والي لپاره چې د هېوادوالو د هوساینې، خصوصي سکتور او د اقـتصادي ودې لامل کېږي، هڅې جاري وساتي.

د افغانستان بانک د هېواد د مرکزي بانک په توګه پر خپلو نړیوالو ژمنو ولاړ دی، مونږ د پیسو وینځلو او د ډالرو د قاچاق پر وړاندې مبارزې ته جدي پاملرنه کوو او د امنیتي او قضایي ادارو په همکارۍ به دې مهمې مسئلې ته رسیدنه وکړو.

د صرافیو او د پولي خدمتونو د وړاندې کوونکو د کړنو تنظیمول زمونږ لپاره بله ستراتیژیکه مسئله ده او دې موضوع ته بـه په پوره جدیت سره ګډ کار ته دوام ورکړو.

د افغانستان بانک د کنګل شوې شتمنۍ بېرته عادي حالت ته راوړل او د قانون په رڼا کې د هغه کارولو لپاره له نړیوالو شریکانو سره خپلو تخنیکي بحثونو ته د مطلوبو پایلو تر لاسه کولو پورې دوام ورکوو.

د دې پروګرامونو د پلي کولو لپاره له الله جل جلاله څخه د عمل کولو د توفیق غوښتونکي یو.

په درنښت

الحاج هدایت الله بدری

د افغانستان بانک سرپرست رئیس

د سرو زرو
پر مټ د ادائینو بیا پیل

د سرو زرو پر مټ د پیسو ادایـنـې پـه چټکۍ سره د زیاتېدو په حال کې دي ځکه چې پېرودونکي د هر هغه څه په لټه کې دي چې ثبات ولري او په دې برخه کې سره زر هغه ګران بیه فلز دي چې تر نورو ډېر ثبات لري، چې دا چاره ښايي د مقرراتي کمپنیو او شرکتونو پام ځانته راواړوي.

د راپورونو پر بنسټ، په اروپا کې د سرو زرو پر مټ د پرچون ادائینو ترسره کولو کې له استفاده زیاته شوې، چې دا د حیرانتیا وړ ده. لکه څرنګه چې زرهاوو کلونه وړاندې سره زر د نورو توکو د پېرلو په بدل کې د ادایني د ابزار په توګه کارول کېدل، اوس مهال دغه ډول ادایني بیا د پراخېدو په حال کې دي.

دا چاره د یو شمېر بانکونو لکه، ګلینټ Glint او ویراکیش VeraCash لخوا اوس تازه پیل شوې او د انلاین پېروپلور ځینې نور سوداګریز شرکتونه، چې یو یې د منټېډ Minted شرکت دی، پلان لري ترڅو ژر تر ژره د سرو زرو په مرسته ادایني په لاره واچوي. دا بانکونه د نیوبینک Nubank، ریولټ Revolut او چایم Chime په څېر د موبایل کاریالونو له لارې خپلو پېرودونکو ته بې

ساري بانکي خدمتونه وړاندې کوي، خو هغه څه چې له نورو سره ډېر توپير لري دا دي چې کاروونکي يې کولای شي پيسې په سرو زرو بدلې کړي او په اداينه کې ترې کار واخلي. د موبايل اپليکيشن له لارې دا ډول خدمتونه په چټکۍ سره د زياتېدو په حال کې دي او په دې برخه کې د خلکو تقاضا ورځ تر بلې زياتېږي، چې د ځينو بانکونو او انلاين سوداګريزو پلورنځيو مسؤلينو څرګندونې يې ښه ثبوت دی.

د ويراکيش عملياتي مدير، اګناسو ساينز ايګليسياز وايي، "مونږ په حقيقي او فزيکي توګه د سرو زرو په مرسته د ادايني چاره ترسره کوو. پېرودونکو ته د يورو په بدل کې سره زر ورکوو او په دې توګه يې پلورونکو ته نغدې پيسې تاديه کېږي." د يادونې وړ ده چې د انلاين پېروپلور دا شرکت د سرو زرو پر مټ د ادا ينو د بهير سرلاری پاتې شوی او تر دا مهاله ٣٥،٠٠٠ پېرودونکي لري او اټکل کېږي چې د سرو زرو مخکښو بازارونو، آلمان او هسپانيې ته د دې شرکت د خدمتونو او فعاليتونو له پراخېدو وروسته به يې پېرودونکي د پام وړ زيات شي. په اوسط ډول د دې شرکت د پېرودونکو د بيلانسونو ارزښت له ٨٠٠٠ پاونډو څخه ٩٠٠٠ پاونډو ته رسيږي. د نوموړي په وينا، پېرودونکي کولای شي له خپلو کارتونو څخه په نورو بهرنيو هېوادونو کې کار واخلي يا د عادي فيس پرته پيسې ولېږدوي. همدارنګه دوی کولای شي د بهرنيو اسعارو سره يو ځای د ګرامونو په اندازه سره زر نورو هېوادونوته ولېږي. د نوموړي د څرګندونو له مخې ښايي سره زر د بهرنيو اسعارو پر بازارونو هم اغېزه پرېباسي.

د سرو زرو پر مټ د ادا ينو په برخه کې د تقاضا زياتوالي په اړه د بريتانيا ميشتې شرکت ګلينټ بنسټ ايښودونکی او اجرائيوي رئيس، جيسن کوزينس وايي، "زمونږ سوداګرۍ د پام وړ وده کړې څکه چې پېرودونکي يواځې د انفلاسيون د مخنيوي حل لارې په لټه کې دي." د نوموړي په وينا، يواځې په تېره ربع کې زمونږ عوايد او کاروونکي ١٣٠ سلنه زيات شوي او تر دا مهاله ١٥٠،٠٠٠ کاروونکي لرو." هغه زياتوي چې د دوی پېرودونکي ورځني توکي لکه خوراکي مواد، سون توکي او نور شيان پلوري او دوی هڅه کوي چې په نورو برخو کې هم پانګونه وکړي، چې په وينا يې د ګلينټ شرکت په پام کې لري ترڅو د دې اپليکيشن له لارې د خپلو پورونو د ادايني لپاره پېرودونکو ته د اسانتياوو رامنځته کولو په لړ کې د مستقيم ډېټ خدمتونه وړاندې کړي. همدارنګه د مينېجډ شرکت يو تن مسؤل، ښاغلي منير په وينا دوی هڅه کوي چې د سرو زرو په مرسته بيمه رامنځته کړي. هغه زياتوي چې د سرو زرو پر مټ د ادا ينو چاپيريال د رامنځته کېدو په حال کې دی او د هر ډول مالي لګښتونو پر وړاندې پرانيستی دی.

د سرو زرو نړيوالې شورا د عمومي رئيس، جوزيف کاواتوني په وينا "دا يو پرمختګ دی او دوی يې له نږدې څاري." نوموړی زياتوي چې د سرو زرو د تقاضا په بهير کې په لوړه کچه زياتوالی تر سترګو کېږي، چې د دغې شورا د معلوماتو پر بنسټ د ٢٠٢١ کال په پرتله د ٢٠٢٢ کال په لومړۍ ربعه کې د سرو زرو په تقاضا کې ٣٤ سلنه زياتوالی راغلی دی، چې لامل يې په سرو زرو د ادايني زياتېدل ګڼل کېږي. د ښاغلي جوزيف په وينا په اروپا او د نړۍ په نورو برخو کې نارينه او ښځينه ګلينټ

شرکت دفترونو ته مراجعه کوي، چې عمرونه یې له ۱۸ تر ۹۲ کلونو پورې دي. نوموړې زیاتوي چې د بانک بیلانسونه هم مختلف دي او داسې خلک هم پکې شته چې په خپل حساب کې ۵ یورو لري، حال دا چې ځینې پیرودونکي په خپلو بیلانسونو کې میلیونونه یورو لري.

د جوزیف کاواتوني په وینا، زیات شمېر کارنان سره زر زیات ثبات لرونکي اسعار بولي او کارولو ته یې زړه ښه کوي. د ویراکیش پیرودونکي د انټرنټ له لارې توکي پېري او هر یو یې شاوخوا ۱۰۰ پاونډه لګښت ورکوي، خو ځینې یې کم ارزښت لرونکي توکي پېري او حتی په فرانسه کې خلک کولای شي په سرو زرو وچه ډوډۍ هم وپېري. دا د وبا څخه دمخه کلونو راپدېخوا یو ډراماتیک او نوی بدلون دی، چې هغه مهال د پانګونې وړ سره زر د پرچون توکو پیرودونکو لپاره د لاسرسي وړ نه وو چې د دې کاریالونو په پراختیا سره به خلک وکولای شي سرو زرو ته لاسرسی ولري. لکه څرنګه چې د انفلاسیون نرخ ورځ تر بلې د لوړېدو په حال کې دی، د سرو زرو پر مټ اداینه کولای شي د انفلاسیون د لوړوالي په مخنیوي کې مهم رول ولوبوي. په ورته وخت کې خلک کولای شي د سرو زرو څخه د استفادې په زیاتولو سره د انفلاسیون زیانمنوونکو اغېزو پر وړاندې خپل عواید پیاوړي او خوندي کړي او خپلې ورځنۍ اجورې لا زیاتې کړي. تر ټولو مهمه دا چې، سره زر د اسلامي شریعت د قوانینو سره برابر دي او ټول اسلامي هېوادونه کولای شي ګټه ترې پورته کړي. که څه هم، د ښاغلي منیر په باور راتلونکي قوانین ښایي د سرو زرو پر مټ د اداینې د پرمختګ مخه ډب کړي او د نوموړي په فکر د اداینو په بهیر کې د سرو زرو په شاملېدو سره به مقررات لا سخت شي. دا هغه څه دي چې د سرو زرو نړیواله شورا غواړي په دې برخه کې کار وکړي ترڅو مقرراتي کمپنۍ او پیرودونکي وکولای شي په هغه څه باور وکړي چې غوره معیارونه، ثبات او د وروسته څار وړتیا ولري.

اوس پوښتنه دا ده چې آیا سره زر به په یوه عمومي کرنسۍ بدل شي؟ او دا چې آیا بانکونه باید د دغه ډول اداینې خدمتونه وړاندې کړي؟ په دې اړه ښاغلی ساینز اګلیسیاز وایي چې د دې پوښتنو ځوابونه ډېر ساده دي ځکه چې په اروپا کې خلک د بدلون په حال کې دي (د اداینې طریقه بدلون مومي) او دا ورته یو فرصت دی څو ګټه ترې پورته کړي. نو ولې باید مونږ د یوې داسې شتمنۍ په مرسته اداینه ونکړو چې با ثباته او ملاتړ ولري، نه داسې اسعار چې ارزښت یې زیاتره وخت خیالي او بې ثباته وي؟

ژباړه: توحیدالله صافی

د افغانستان بانک د ژباړې بورډ غړی

(دا مقاله د بانکرز مجلې چې د ۲۰۲۲ کال د سپتمبر ۲۰ په انګلیسي ژبه خپره شوې وه، ژباړل شوې)

سرچینه:

The Banker 2022. Retrieved from: https://www.thebanker.com/Transactions-Technology/FX-Payments/Gold-payments-make-a-glistening-comeback

اتصال اقـــــــــتصادی افغانســــــــــتان؛ حرکت به سوی چهار راه ترانزیت منطقه

موقعیت جیواکانومیک افغانستان حائز اهمیت است که با اتصال اقتصادی افغانستان، این کشور از یک سو محور همگرایی اقتصادی منطقه‌ای خواهد شد و از سوی دیگر افغانستان را به چهار راه ترانزیت منطقه مبدل خواهد کرد.

محترم امیرخان متقی سرپرست وزارت امور خارجه ا.ا.ا، در حاشیه نشست سمرقند، در دیدار با بختیار سعیدوف وزیر امور خارجه ازبیکستان، درباره روابط دوجانبه، همکاری‌های اقتصادی و اتصال اقتصادی گفت‌وگو نموده و با توجه به اهمیت این پروژه در یکپارچگی اقتصادی منطقه آمادگی افغانستان را ابراز داشته است.

آغاز این نوع پروژه‌ها به توسعه اقتصادی افغانستان می انجامد که پیامدها و برآیندهای بلند مدت این پروژه ها افغانستان را به سمت یک اقتصاد منطقه‌ای سوق خواهد داد.

افغانستان با اتخاذ سیاست درست در زمینه تبدیل شدن به چهارراه تجارت در آسیا، می‌تواند امتیازات زیادی را بدست آورد از جمله ایفای نقش محوری در همگرایی

اقتصادی منطقه‌ای که مطمئناً بر توسعه اقتصادی، ثبات سیاسی و امنیتی در افغانستان منجر خواهد شد.

دید و بازدید مسوولین بلند رتبه افغانستان در زمینه با کشورهای منطقه نشان میدهد که امارت اسلامی افغانستان به روابط دوجانبه و چند جانبه همکاری های اقتصادی و اتصال اقتصادی کشور متعهد است و میخواهد که افغانستان را به نقطه وصل اقتصاد و ترانزیت منطقه مبدل کند.

در حال حاضر چین به عنوان دومین اقتصاد بزرگ دنیا در تلاش دستیابی به بازارهای بیشتری برای صادرات کالا و همچنین در پی دستیابی به منابع انرژی است که از گذشته های دور تاکنون، کشورهای حوزه خلیج (ایران، عراق، کویت، قطر، بحرین، امارات متحده عربی، عربستان سعودی و عمان) بهترین انتخاب برای برآورده شدن این مقاصد چین به حساب می‌آیند،باید گفت که رسیدن به این مقصد از طریق افغانستان ممکن خواهد بود.

همچنان هند به عنوان کشوری که در حال تبدیل شدن به یک ابر اقتصاد جهانی است و پاکستان به عنوان یک کشور پر جمعیت، نیاز شدیدی به انرژی کشورهای آسیای مرکزی مانند ترکمنستان دارند که سرشار از منابع انرژی هستند.

این معادله سبب توجه کشورهای جنوب آسیا به کشورهای آسیای مرکزی برای دست یافتن به منابع انرژی و شکل گرفتن پروژه‌های انتقال انرژی از جمله تاپی شده است. دو طرف این معامله بزرگ اقتصادی به افغانستان به عنوان نقطه وصل آسیای مرکزی به جنوب آسیا می‌نگرند.

اتصال اقتصادی افغانستان و مبدل شدن به چهار راه کشورهای منطقه میتواند این کشور را به یک اقتصاد قوی و مرفه در منطقه مبدل سازد.

نویسنده: حسیب الله نوری
سخنگوی بانک

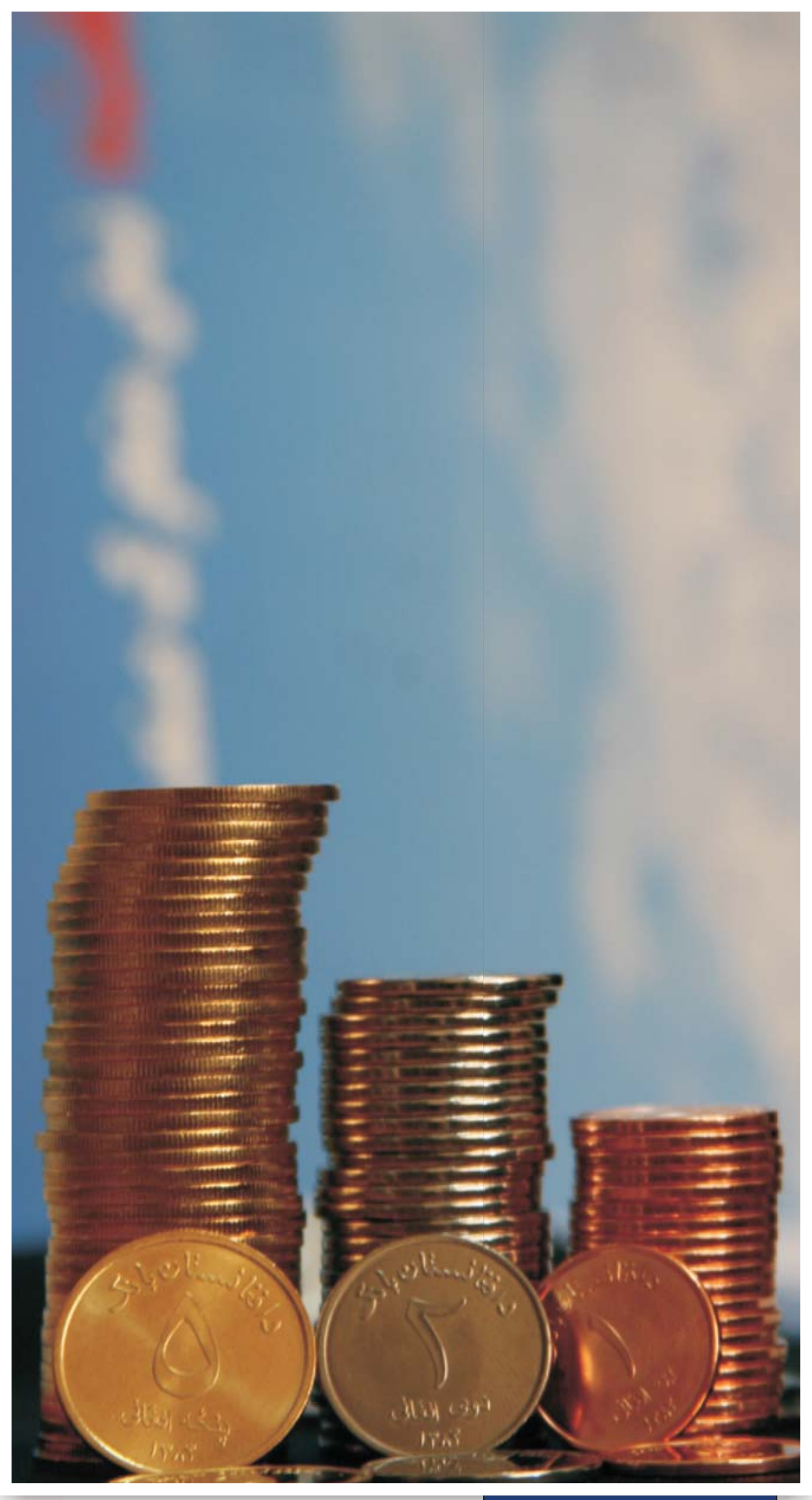

پول افغانی
هویت
ملی
ماست

پول رایج کشور ها دارای ویژگیهای خاص مانند با دوام بودن، مورد قبول عموم بودن، قابل انتقال و استفاده آسان، ارزش ثابت و قابلیت تبادله را دارا بوده که خوشبختانه پول مروج افغانی در کشور دارای تمامی ویژگیهای فوق میباشد. در مفهوم اقتصادی، پول افغانی نه تنها وسیله مبادلات اقتصادی است بلکه بر هویت و اقتدار ملی ما نیز تاثیرگذار است و میتواند به عنوان ابزاری برای تحکیم هویت ملی کشور ما به شمار آید.

پول افغانی نه تنها تعامل اقتصادی ما را آسان می سازد و معاملات به پول رایج کشور ما به ایجاد و شکل گیری ملت و جوامع کمک میکند. ترویج پول ملی کشور ما از موضوعات مورد توجه ارگان های مالی در سیاستگذاری و برنامه ریزی اقتصاد کلان از اهمیت خاصی برخوردار است.

ترویج پول افغانی و وضعیت پولی کشور ما تعیین کننده متغیرهای اقتصادی مانند نرخ تورم، بیکاری و تولید می باشد.

از دیدگاه اجتماعی و سیاسی نیز وضعیت پول افغانی بر زندگی مردم اهمیت فراوان دارد زیرا کاهش ارزش پول افغانی آثار روانی و اجتماعی منفی زیادی را به دنبال دارد .بهبود وضعیت پولی کشور میتواند بر تقویت اعتماد شهروندان و تحکیم هویت ملی و سیاسی ما اثر گذار باشد .افزایش اعتماد به پول ملی باعث آثار مثبت روانی در کشور گردیده، مردم از لحاظ روانی احساس میکنند که از پول کمتری در مبادلات روزمره شان استفاده کرده و از نگاه روانی آرامش اعصاب دریافت می کنند، بناً تصمیم درباره ارج گذاری پول رایج کشور بر دیدگاه شهروندان و اقتصاد کشور ما تاثیر گذار بوده و ترویج پول افغانی، دیدگاه شهروندان را نسبت به بازار تغییر میدهد، زیرا در صورتی که مردم از پول افغانی استفاده نکنند، ارزش پول افغانی شاهد کاهش در ارزش آن خواهد بود.

استفاده از پول افغانی که سبب ثبات پول افغانی در برابر اسعار می گردد، به مردم نیر بستگی دارد. زیرا ارزش پول افغانی توسط نوعی ارتباط دائمی بین اجناس و باور به ارزشمند بودن آن نیز ساخته می شود. یا به گونه دیگر، ارزشمندی پول افغانی از آنجا سرچشمه می گیرد که افراد طالب آن استند تا کالا و خدمات مورد نظر شان را با آن تهیه کنند.

به منظور ترویج و استفاده از پول افغانی در معاملات اقتصادی د افغانستان بانک سعی نموده تا از طریق تبلیغات تلویزیونی، رادیویی، چاپی، نشر ابلاغیه ها و اعلانات از طریق مجله بانک و سایر ابزار مردم را تشویق نموده تا در معاملات و دادوستد شان از پول افغانی استفاده نمایند و آن را به طور درست نگهداری کنند زیرا این امر باعث ثبات بیشتر سیستم پولی می گردد و بر ارزش پول افغانی تاثیر مثبت می گذارد. با درنظر داشت نکات فوق، بانک مرکزی افغانستان همیشه درتلاش است تا با ترویج و حفظ ارزش پول افغانی که هویت ملی ماست، اعتماد شهروندان را نسبت به آن افزایش داده و مانع جانشین شدن ارز های خارجی در کشور گردد.

عبدالحفیظ شاهین

گزارشگر د افغانستان بانک

د بازار په اقتصاد کې د حکومت رول

اقتصادي سیستمونه چې د اقتصادي نظامونو په نوم هم یادیږي، په ملي اقتصاد کې د خدمتونو او توکو د مؤلدینو (عرضه کوونکو) او مستهلکینو (تقاضا لرونکو) ترمنځ بنسټیزې حقوقي اړیکې او د راکړې ورکړې د انتظام اساسي بڼې دي. دا هغه حقوقي نورمونه او سازماني ډولونه دي چې د هیواد د بنسټیزو اقتصادي پروسو ماهیت او د ودې لوری ټاکي.

د بازار په اقتصادي سیستم کې د ټولو خدمتونو او توکو تولید، توزیع، تبادله او مصرف د مارکیټ د آزاد بهیر او د عرضې او تقاضا د میکانیزم له لارې عملي کیږي. د توکو د بیو لوړ والی پانګوالو ته دا څرګندوي چې ټاکلی توکی ځومره لږ او محدود دی او په وړاندې یې غوښتنه (تقاضا) ځومره لوړه ده او دوی په کومه تولیدي ـ خدماتي څانګه او کوم ځای کې پانګونه وکړي.

د بازار په اقتصاد کې چې د پانګوالۍ د نظامونو اقتصادی سیستمونه یې ژوندۍ بیلګې دي، د تولید پر وسیلو باندې د قانون له مخې خصوصی ملکیت ټینګوي. هر څوک کولای شي چې د خپل شخصي او کورني ضرورت څخه زیاتې پیسې، پانګه، شتمني ـ ځمکه، موټر،

باغونه، فابریکی او نورې د تولید وسیلې په خپل لاس کې ولري او د هغو د کارولو له پاره نور کارګران او ماهران استخدام کړي. د خپلو تولیدي وسیلو او د کار د پردې قوې د ښه پیوستون او تنظیم له لارې کولای شي چې د تولیدي وسیلو د ملکیت د حق له امتیاز او ځواک څخه ښه ګټه واخلي او خپله پانګه او شتمني زیاته کړي. په دې اقتصادي سیستم کې لکه څنګه چې دولتي او کوپراتیفي واحدونه او شرکتونه د خپلو ملکیتونو د ساتلو حق لري، همدا شان وقفي، خصوصي او رنګارنګ ټولنیز شرکتي فارمونه هم د تولید پر وسایلو باندې د مالکیت د لرلو قانوني حق لري. په همدې ډول سوسیالیزم عموماً اقتصادي نظام یا ښوونځي ته راجع کېږي، خو کمونېزم بیا هم پر اقتصادي او هم پر سیاسي ښوونځي دلالت کوي. د کمونیزم له مخې د خدماتو او توکو وېش د وګړو د اړتیاوو له مخې رامنځ ته کېږي، خو سوسیالیزم بیا استدلال کوي چې د خدماتو او توکو وېش د وګړو د هلو ځلو پر بنسټ رامنځته کېږي.

په کمونیستي اقتصاد کې د کپیتالیزم لپاره ځای نه شته، خو سوسیالیزم بیا وايي، څرنګه چې شتمنی د خلکو ترمنځ وېشل کېږي، نو کېدای شي د کپیتالیزم ځینې اړخونه په سوسیالیستي اقتصاد کې ځای ولري، سوسیالیزم هغه ښوونځی دی چې وايي کارګره طبقه باید سرچینې په ټولنه ییزه او ډیموکراتیکه توګه ترلاسه کړي چې وکولای شي د ټولني د اکثریت د ښه والي لپاره توکي تولید کړي. کمونیزم هغه ښوونځي ته وايي چې په ټولنه کې باید نه د طبقې استحصالوونکي، استحصالېدونکي او نه تېری کوونکي اوتېری کېدونکي وجود ولري.

د نوي اقتصاد په جوړښت کې دولت د یوه بنسټ رول لوبوي ددې لپاره چې د عامه تمویل په ماهیت، اهمیت او ستونزو وپوهیږو اړینه ګڼل کیږي چې په اقتصاد کې د دولت رول تر څېړنې لاندې ونیسو:

په بازار کې د نه لاس وهنې سیاست:

۱- کلاسیک اقتصاد پوهان (ادم سمیت، ریکاردو او نور) په دې باور دي چې دولت باید په بازار کې محدود رول ولوبوي او بازار باید آزاد پرېښودل شي ترڅو وګړي په آزادانه ډول اقتصادي کړنې ترسره کړي.

دا چې مونږ یوازې پرېږدئ په دی برخه کې ادم سمبت تر نورو وړاندې دی او دا روښانه کوي چې دولت باید په بازار کې لاسوهنه ونه کړي، یوازې و کولای شي چې د خپلې هوساینې او رضایت د ترلاسه کولو لپاره په بازار کې په ښه ډول ګام واخلي او وګړي باید د تولید او استهلاک په دې برخه کې خپلواک وي. خو ددې پالیسی له مخې ادم سمیت په بشپړ ډول هم د دولت د نه مداخلې غوښتنه نه کوي بلکې په اقتصادي کړنو کې د دولت رول ډېر محدودوي او زیاتوي چې که چیرې د دولت موخه سمون، د وګړو د ژوند ښه والی او په ټوله کې د ټولنې پرمختګ وي نو بیا دولت کولای شي چې په بازار کې مداخله وکړي.

همداراز ادم سمیت زیاتوي چې د انفرادي او ټولنیزو ګټو ترمنځ ټکر شتون نه لري، داسې چې په ټولنه کې هر کس د خپلو انفرادي ګټو په لټه کې دی چې د نه لمس کیدونکي لاس په مرسته یې ترلاسه کوي او بالاخره د انفرادي وګړو د ګټو د ترلاسه کولو په پایله کې ټولنیزې ګټې هم ترلاسه کیږي.

د نه لمس کیدونکي لاس باور وروسته د ادم سمیت او کلاسیک اقتصاد پوهانو له لورې د سیالیز بازار په اقتصاد کې لا نور هم روښانه شو او په دې اړه زیاتوي چې، د آزاد بازار په سیستم کې په اغیزمن ډول د سرچینو د ځانګړي کولو لپاره هم نه لمس کیدونکی لاس خورا اغیزمن رول لوبوي او په دې ډول د بشپړې روزګارتیا، او اقتصادي ودې د هڅولو او ساتلو په برخه کې خورا اړین ګڼل کیږي. که چیرې په بازار کې د دولت لاسوهنه زیاته وي نو د بازار د جوړښت اغیزمنتوب هم کمیږي. نو له همدې امله له دولت نه غوښتنه کوي چې د آزاد پریښودلو پالیسي غوره کړي څو وګړي په اغیزمن ډول خپلې سرچینې په کار

یوسي او د ټولنې پرمختګ ته لاره هواره شي.

د دولت دندې (کلاسیک فکر):ادم سمیت په دې آند دی چې دولت له دوه اړخو یو بنسټیز سیاسي ارګان دی:

۱- ټولنیز-سیاسي بنسټ.

۲- اقتصادي بنسټ.

او د دولت لپاره لاندې درې بنسټیزې او ډېرې اړینې دندې په ګوته کوي چې عبارت دي له:

ساتنه او دفاع : له تیري او تاوتریخوالي څخه د ټولنې ساتنه د دولت دنده ده او دفاع د دولت ډېره اړینه دنده ګڼل کیږي همداراز په دې برخه کې د وسله والو ځواکونو ساتل، تجهیزول، لګښتونه او نور باید د دولت له لوري ترسره شي.

د عدالت رامنځته کول او د قوانینو او مقرراتو ساتل له ظلم او زیاتي څخه د ټولنې د هر وګړي ساتنه د دولت دنده ګڼل کیږي او زیاتوي چې کله چې په ټولنه کې د انفرادي وګړو ترمنځ کومه شخړه رامنځته کیږي نو دولت باید د شخړې د عادلانه حل په موخه مداخله وکړي او عدالت تامین کړي.

عامه کارونه : ادم سمیت زیاتوي چې د عامه کارونو ترسره کول او د عامه بنسټونو جوړول د دولت دنده ده او دا کارونه او بنسټونه باید د هیڅا په شخصي واک او یا هم د شخصي ګټو په انحصار کې نه وي ځکه چې ددې کارونو او بنسټونو ګټې ټولنې ته رسیږي. همدا راز د بنسټیزو پروژو (د سرکونو جوړول، د پلونو او پلچکونو جوړول، د کانالونو او د برښنا بندونو جوړول، ټولنې ته د وړیا زده کړو زمینه برابرول او نور) پلي کول چې د شخصي سکتور له لوري نه ترسره کیږي هم د دولت دنده ګڼل کیږي.

د دولت پورته یادو شوو دندو ته د دولت مثبتې دندې هم ویل کیږي او ادم سمیت ددې دندو ترڅنګ ځینې نورې دندې هم په ګوته کوي چې په لاندې ډول ترینه یادونه کوو:

بنسټیزې منفي دندې : ادم سیمت زیاتوي چې دولت باید په بازار کې د غیر ضروري لاسوهنې څخه چې د بازار تعادل له منځه وړي، ډډه وکړي. همدا راز نوموړي د خوندیتوب د پالیسۍ چې د نړیوالې سوداګرۍ د ودې مخه نیسي، خلاف دی. په همدې ډول د هغه صنعتي سیاست مخالف هم دی چې په پایله کې یې کرنې ته زیان رسیږي او په نړیوالې سوداګرۍ باندې د دولت له لوري ټاکل شوي محدودیتونه (سهمیه یا ونډه، تعرفه، اداري خنډونه او نور) باید د دولت له لوري له منځه یوړل شي او دولت باید د ټولنې د یوې برخې وګړو د ګټو له تامین څخه ځان وساتي.

د بازار جوړښت او د شخصي تشبث غښتلي کول : د بازار جوړښت د پانګه وال اقتصادي نظام بنسټ جوړوي او په دې برخه کې پیسې حیاتي رول لوبوي. نو له همدې امله دولت باید د پیسو مقدار مدیریت کړي څو اقتصادي وده زیاته او وساتي او په دې برخه کې د پیسو کورنۍ او هم بهرنۍ ارزښت باید وساتل شي څو په اقتصاد کې د عدم تعادل حالت رامنځته نه شي. همدا راز دولت باید د مستهلکینو حقونه خوندي کړي او د کاروبارونو له استثمار څخه یې وژغوي او کاروبارونو ته د توکو قیمتونو ډېر لوړوالي، احتکار، تور بازار رامنځته کولو او داسې نورو کړنو چې اقتصاد ته زیان رسوي، اجازه ور نه کړي او په دې برخه کې غښتلي قوانین رامنځته او پلي کړي. همدا راز د کارګرانو د مزد او معاش کم تر کمه حد وټاکي، د نوو زیږیدلو صنعتونو ملاتړ وکړي او له بهرنو سیالي کوونکو څخه یې وساتي.

عبدالواحد توریالی

اقتصاددان زون مرکز و هماهنگ کننده زون ها

آمریت عمومی سیاست پولی

اخیستنې :
1. http://archive.mashal.org/content.php
2. https://rohi.af/news/54371
3. https://rohi.af/news/54097

اهداف عمده انکشافی افغانستان

افغانستان یکی از فقیرترین کشورهای جهان به حساب می رود زیرا ده ها سال بی ثباتی و جنگ به اقتصاد کشور آسیب وارد کرده و مانع توسعه شده است. اما افغانستان هنوز هم آماده پیشرفت ها در زمینه انکشاف اقتصادی و اجتماعی، تأمین امنیت و رفاه عامه و فقر زدایی می باشد، و در راستای ایجاد یک جامعه مرفه، باثبات و فارغ از هرگونه بی عدالتی از هیچ گونه سعی و کوشش دریغ نمی کند. با در نظر داشت آگاهی از وضع اقتصادی و امکانات موجود در کشور، می توان گفت که یکی از اهداف عمده انکشافی افغانستان افزایش رشد اقتصادی و ایجاد شغل است. این امر برای ثبات و رفاه درازمدت کشور حیاتی است، زیرا به کاهش فقر، افزایش دسترسی به آموزش و مراقبت های صحی و ایجاد فرصت ها برای مردم افغانستان کمک می کند. برای دستیابی به این هدف، دولت ها بر روی تعدادی از زمینه های کلیدی تمرکز کرده اند. در سال های اخیر، اهمیت رشد اقتصادی در انکشاف افغانستان به طور فزاینده ای درک شده است و تلاش های هماهنگ برای رشد سرمایه گذاری سکتور خصوصی، بهبود زیربناها و حمایت از سکتورهای کلیدی مانند زراعت و تولید صورت گرفته است.

افغانستان برای رشد پایدار و فراگیر اقتصادی به خصوص در ارتباط متقابل اقتصادی در سطح منطقه خیلی ارزش میدهد و مصمم است تا در نحوه تولید و مصرف کالا تغییرات بنیادین ایجاد کرده، میان بخش های مختلف اقتصادی و تجاری در جهت تقویت ظرفیت های علمی، تکنالوژی نوین و نو آوری ها بخاطر الگو های پایدار تر تولید و مصرف هماهنگی ایجاد کند. در شرایط کنونی مشارکت همه نهاد های ملی اعم از دولتی و غیر دولتی،

سکتور خصوصی، بخاطر رسیدن به اهداف تعیین شده، ضروری است. افغانستان جهت رشد اقتصاد کشور، در ایجاد شرایط مساعد برای سرمایه گذاری های داخلی و خارجی، فعالیت های سرمایه گذاری برای ایجاد زیر بنا های ملی باکیفیت، انکشاف اقتصادکشور بوسیله ازدیاد سرمایه گذاری، گسترش فعالیت های تشبثات کوچک و متوسط، رشد متوازن بخاطر اشتغال و افزایش درآمد شهروندان کشور، به وجود آوردن سیستم پاسخگو احصائیوی، ازدیاد عاید ملی وعاید سرانه تمرکز خواهد داشت.

ضرورت است تا جهت برآورده ساختن اهداف پیشرفت های اقتصادی و اجتماعی دولت نقش ارزنده خود را در رشد اقتصادی، نظیر بلند بردن سطح زندگی شهروندان کشور، با تمرکز بر سکتور های مانند زراعت، معادن، خدمات و صنعت نقش اساسی را ایفاء نماید.

رشد سرمایه گذاری در سکتور خصوصی برای پیشبرد رشد اقتصادی در افغانستان ضروری است. دولت می تواند تعدادی اصلاحات را برای بهبود فضای تجارت در گذشته اجرا نماید که ازین جمله می توان ساده سازی پروسه ثبت تجارت ها، کاهش مالیات و تعرفه ها و بهبود دسترسی به منابع مالی را نام برد که درین زمینه گام های موثر نیز برداشته شده است و نیاز است تا در زیرساخت های مهم برای رشد اقتصادی سرمایه گذاری صورت گیرد.

ثانیاً، زراعت یک بخش کلیدی برای رشد اقتصادی در افغانستان است، زیرا اکثریت نفوس کشور دسترسی به این بخش دارند و سهم قابل توجهی از تولید ناخالص داخلی کشور را به خود اختصاص می دهد. نیاز است تا درین زمینه توجه بیشتر صورت گیرد و برنامه های متعدد برای حمایت از کشاورزی، بهبود سیستم های آبیاری، و حمایت از تحقیق و توسعه برای ترویج محصولات پرمحصول صورت گیرد.

همچنین نیاز است تا برای ارتقای تولید و سایر بخش‌های کلیدی، مانند معادن و سیاحت، برای تنوع بخشیدن به اقتصاد و ایجاد شغل تمرکز صورت گیرد. این شامل سرمایه گذاری ها در زیرساخت ها مانند پارک های صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی برای جذب سرمایه گذاری خارجی و ارتقای صادرات می باشد.

گرچه در گذشته تمرکز روی سکتور خصوصی وجود داشت، اما این بخش مهم اقتصادی علی الرغم توجه به این بخش نتوانسته جایگاه واقعی خود را پیدا کند. فساد اداری، روند بطی اصلاحات اقتصادی، نبود زیر بنا ها، عدم دسترسی به زمین بخاطر پارک صنعتی و غیره سبب شد تا سکتور خصوصی به شکلی که لازم بود شکل نگیرد. بناءً در شرایط کنونی فراهم آوری شرایط مناسب برای ایجاد سکتور های که قادر به ایجاد اشتغال باشد روی دست گرفته شود و در ضمن جهت حمایت از سرمایه گذاری و سکتور خصوصی، تعدیل اصلاحات و ساده سازی به میان آورده شود.

این یک حقیقت مسلم است که اگر بخش های خصوصی صادقانه در کنار دولت کارکند، عدالت اجتماعی و مساوات درجامعه حاکم شده، چالشهای اقتصادی و اجتماعی از بین می رود و در پی آن کاهش فقر، بهبود زندگی، ایجاد اشتغال، تحصیل، صحت و سایر بهبودی های لازم زندگی به میان می آید. در نهایت می توان گفت که بخش خصوصی میتواند با فراهم سازی خدمات بهتر هم به دولت وجامعه کمک کرده و هم خود از منافع مادی زیاد بهره مند شود.

در مجموع، دستیابی به هدف رشد اقتصادی در افغانستان مستلزم تلاش و تعهد مداوم از سوی دولت، شرکای بین المللی آن و سکتور خصوصی است. در حالی که چالش های زیادی درین زمینه وجود دارد، با پالیسی ها و سرمایه گذاری های درست، افغانستان پتانسیل دستیابی به رشد اقتصادی پایدار و ایجاد آینده بهتر برای مردم خود را دارد.

عبدالحفیظ شاهین

گزارشگر د افغانستان بانک

منابع:

۱- چارچوب انطباق دهی و همخوانسازی / تاریخ نشر : سال ۱۳۹۷ https://faolex.fao.org › docs › pdf

۲- امارت اسلامی، شرایط را برای رشد و تقویت فعالیت / https://bakhtarnews.af

۳- امارت اسلامی: زمینه تطبیق پروژه‌های بزرگ اقتصادی / ttps://www.ariananews.af

د افغانۍ یو کلن مزل (۱۴۰۱)

د ارزښت ساتنې عوامل او پرمختګونه

افغانۍ په تېر یو کال کې د سیمې او نړۍ د یو شمېر هېوادونو په کچه په غوره ارزښت لرونکو پولي واحدونو کې راغلې ده او د تېر کال په پرتله ډېره باثباته وه. په دې مقاله کې د هغو عواملو په اړه بحث شوی دی چې د افغانۍ د ارزښت په ساتنه کې یې په مستقیم او غیر مستقیم ډول مرسته کړې ده.

په افغانستان کې د ملي او نړیوالو پروژو پیل، په بریالۍ توګه د پولي سیاستونو پلي کېدل، صادراتي وده، د دولت په کچه بې ځایه لګښتونو مخنیوی، د روڼتیا رامنځته کېدل، له هېواد څخه بهر د اسعارو د قاچاق مخنیوی او بشري مرستې هغه عوامل دي چې د افغانۍ د ټیکاو په ساتنه کې یې مرسته کړې ده او افغانۍ دا مهال په غوره ثبات لرونکو پولي واحدونو کې ځای لري.

د ملي او نړیوالو پروژو پیل:

د افغانستان اسلامي امارت تر راتګ وروسته په هېواد کې یو شمېر ملي او نړیوالې پروژې پیل شوې چې دې چارې په مستقیم ډول د افغانیو ارزښت په ساتنه او لوړونه کې مثبت اغیز لرلی دی. دا مهال په هېواد کې یو شمېر ملي او نړیوالې پروژې پیل شوې دي او د زیات شمېر لویو اقتصادي پروژو په برخه کې یو شمېر بهرنیو هېوادونو د پانګونې ژمنې کړې دي.

د دې پروژو له ډلې د قوش تیپې کانال څخه یادونه کولای شو. د قوش تیپې کانال د لومړي فاز د رغونې چارې په ۱۲۰ نقطو کې روانې دي چې په یوه وخت پکې ۵۹۰۰ کسانو ته په کې د کار کولو زمینه برابره شوې ده.

دغه کانال د بلخ له کلدار ولسوالۍ پیلېږي او د جوزجان له لارې د فاریاب اندخوی ولسوالۍ ته رسیږي. د دې کانال اوږدوالی ۲۸۵ کیلو متره ښودل شوی او لسګونه زره جریبه ځمکه به خړوبولای شي. پر دې کانال نژدې ۶۰ میلیارده افغانۍ لګښت راځي.

په بریالۍ توګه د پولي سیاستونو پلي کول:

د افغانستان بانک د پولي سیاستونو د بېلابېلو ابزارونو په کارولو سره تل هڅه کړې ده چې د افغانۍ ارزښت د بهرنیو اسعارو په وړاندې وساتي او پرې نه ږدي چې په دې برخه کې حاد نوسانونه رامنځته شي. مالومات ښيي چې په ۱۴۰۱ کال کې د افغانۍ ارزښت د امریکايي ډالر پر وړاندې ۱.۰۱ سلنه لوړوالی موندلی دی، دا په داسې حال کې ده چې تېر کال د امریکايي ډالر په وړاندې د افغانۍ په ارزښت کې ۱۳.۸۶ سلنه ټیټوالی راغلی وو.

همدارنګه د انفلاسیون کچه د ۱۴۰۱ کال د سلواغې په میاشت کې ۳.۵ سلنې ته رسېدلې ده، په داسې حال کې چې د تېر کال په همدې موده کې ۱۵.۳ سلنه وه چې دا یوه لویه لاسته راوړنه ده. په دې برخه کې د افغانستان بانک لاسته راوړنې د ملي او نړیوالو رسنیو او بنسټونو له لورې ستایل شوې دي. نړیوال بانک په خپل وروستي راپور کې چې د ۲۰۲۳ کال د جنورۍ په ۲۵ نېټه یې خپور کړی دی، د انفلاسیون د کموالي او د هېواد د ملي پیسو د ارزښت د ټیکاو په اړه خبر ورکړی دی.

په دې راپور کې راغلي دي چې د افغانستان د انفلاسیون نرخ خپل ټیټېدونکي بهیر ته دوام ورکوي او په دې کې د افغانیو له ټیکاو څخه یادونه شوې او د امریکايي ډالرو پر وړاندې د افغانۍ د مبادلې نرخ د ۸۷-۸۹ ترمنځ ښودل شوی دی چې د امریکايي ډالرو پر وړاندې۱.۵سلنه ډېر لږ کموالی ښکاره کوي، حال دا چې په یاده موده کې د امریکايي ډالرو پر وړاندې پاکستانۍ روپۍ (۲۴.۸ سلنه) او هندي روپۍ (۲.۶ سلنه) د ارزښت کموالی تجربه کړی دی.

همدارنګه د بلومبرګ نړیوالې رسنۍ یو راپور چې په دې وروستیو کې خپور شوی دی د افغانۍ د ارزښت له لوړوالي خبر ورکوي په دې راپور کې د نړۍ په نهو بهترینو او نهو بدترینو پولي واحدونو څېړنه شوې ده چې ښيي افغانۍ د نهو بهترینو پولي واحدونو په ډله کې راغلې ده او د تېر کال په پرتله یې د امریکايي ډالرو پر وړاندې ارزښت ۵.۶ سلنه لوړ شوی دی.

په لاندې ګراف کې د نهو بهترینو او نهو بدترینو پولي واحدونو ارزونه شوې ده:

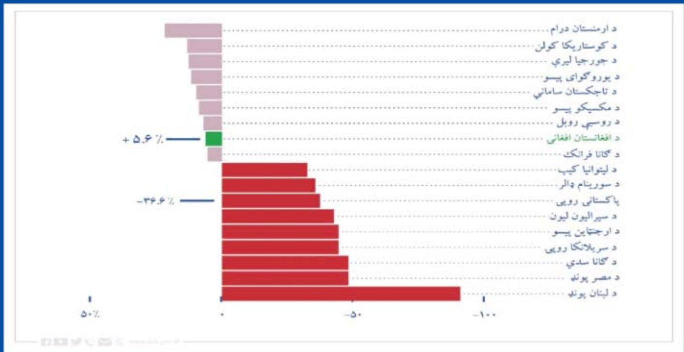

د صادراتو د کچې لوړېدل:

دولت د هېواد اقتصادي ثبات په پار کوټلي ګامونه اخیستي چې په پایله کې یې د ۱۴۰۱ کال په لومړیو ۹ میاشتو کې د صادراتو کچه ۱۴۲۴ میلیون امریکايي ډالرو ته رسېدلې. په داسې حال کې چې د ۱۳۹۹ او ۱۴۰۰ کلونو په لومړیو ۹ میاشتو کې د صادراتو کچه په ترتیب سره ۴۳۴ او ۴۷۸ میلیون ډالره وه او هلې ځلې روانې دي چې دا برخه لا نوره پیاوړې او د صادراتو کچه لوړه شي.

د صادراتي کچې لوړېدل د افغانۍ د ارزښت د ثبات په برخه کې مرسته کړې او دا چاره د دې لامل شوې ده چې د هېواد په تولیز اقتصاد کې پرمختګ رامنځته شي. همدارنګه دې برخې ته د دولت د پاملرنې ډېروالی کولای شي چې هېواد ته د اسعارو راتګ لامل شي او دا چاره د افغانۍ د ارزښت په ساتنه کې مرسته وکړي.

صادرات د هېوادونو د اقتصاد د ودې او پراختیا له لاملونو څخه شمېرل کیږي؛ همدا لامل دی چې د دولت او خصوصي سکتور د نورو فرصتونو د برابرولو او د سوداګرو د ستونزو د له منځه وړلو په برخه کې هڅه کړې ده، څو د هېواد د صادراتو کچه زیاتوالی ومومي. د صادراتو په پراختیا سره به د هېواد د سوداګرۍ بیلانس د تعادل په حالت کې واقع شي او همدا ډول

به په تولیدي برخه کې له ځان سره نوې لاسته راوړنې ولري چې بې له شکه په استخدام او کارموندنې کې به ډیر ښه رول ولوبوي. د دې ترڅنګ صادرات د نوو پانګونو زمینه برابروي او دا هغه څه دي چې د هېواد په اقتصادي وده کې ډیر زیات اهمیت لري.

د دولتي نااړینو لګښتونو مخنیوی او سپما:

په تېر یو کال کې د دولت په کچه د غیر ضروري او بېځایه لګښتونو څخه مخنیوی شوی او د سپما اصل ته په پام سره په دې برخه کې د پام وړ پرمختګونه رامنځته شوي دي. په لګښتونو کې د سپما اصل په پام کې نیول هم د دې لامل کېږي چې دا چاره د افغانی د ارزښت په ساتنه کې مرسته وکړي او په ټوله کې د بیو د ټیکاو لپاره لاره هواره کړي.

د روڼتیا رامنځته کېدل:

باید یادونه وشي چې دولت په تېر یو کال کې د روڼتیا په موخه کوټلي ګامونه پورته کړي او دا چاره د دې لامل شوې ده چې فساد کم او ټولې چارې په پوره روڼتیا سره تر سره شي.

په دې برخه کې د مسئولو چارواکو ټینګ عزم او ژمنتیا د دې ښکارونه کوي چې دولت شفافیت ته ژمن دی او غواړي چې په مطلق ډول د فساد مخنیوی وشي.

د یادونې وړ ده چې په چارو کې د روڼتیا رامنځته کېدل د افغانیو ارزښت ساتي او د بیو په ټیکاو کې مرسته کولای شي.

د پیسو وینځلو مخنیوی:

د افغانستان اسلامي امارت تر راتګ وروسته د پیسو وینځلو او له جرمونو څخه ترلاسه شوو عوایدو د مخنیوي په برخه کې کوټلي ګامونه پورته شوي او د بهرنیو اسعارو د قاچاق څخه مخنیوی شوی دی.

د پیسو وینځلو او له جرمونو څخه ترلاسه شوو عوایدو د مخنیوي قانون د څلور دېرشمې مادې پر بنسټ د پیسو وینځلو او نورو جرمونو د تمویل سره د مبارزې د همغږۍ عالي کمیسیون کاري کمیټې غونډې د نهو دولتی ادارو د استازو په ګډون تر سره شوې دي. د دې غونډو په لړ کې د پیسو وینځلو د مخنیوي په برخه کې د پام وړ ګامونه پورته شوي. د افغانستان بانک د هېواد د مرکزي بانک په توګه په مالي او بانکي برخو کې ټولو قوانینو او مقرراتو ته ژمن دی او تل یې هڅه کړې ده چې د پیسو وینځلو او له جرمونو څخه ترلاسه شوو عوایدو د مخنیوي لپاره کار وکړي.

همدارنګه له افغانستان څخه د بهرنیو اسعارو قاچاق د مخنیوي لپاره له اړوندو ادارو سره ښه همغږي موجوده ده او څوک نه شي کولای چې له افغانستان څخه اسعار په قاچاقي ډول بهرنیو هېوادونو ته ولېږدوي.

بشري مرستې:

پاتې دې نه وي چې د نړیوالې ټولنې لخوا له خلکو سره بشري مرستو هم پدې برخه کې ښه رول لوبولی دی. هېواد ته له اصولي لارو د اسعارو راتګ د دې لامل کېږي چې په بازار کې د اسعارو کچه لوړه شي او په بازار کې د اسعارو د کچې له لوړېدو سره د افغانۍ لپاره تقاضا زیاتېږي او دا چاره د افغانۍ د ارزښت په ساتنه کې مرسته کوي.

لیکنه: حسیب الله نوري د افغانستان بانک ویاند

سرچینې:

1. https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-02-06/dollars-smuggled-from-pakistan-provide-lifeline-for-the-taliban#xj4y7vzkg
2. Afghani currency is among nine best currencies of world: DAB
3. https://www.afghanislamicpress.com/en/news/97310
4. https://www.avapress.com/en/news/265223/the-afghan-currency-is-among-the-most-s_table-currencies-in-world

اقتصادي خبرونه

وزارت صنعت و تجارت از توزیع نزدیک به ۲۷۰۰ جواز بازرگانی در یک سال گذشته در کشور خبر داده است.

آخندزاده عبدالسلام جواد سخنگوی وزارت صنعت و تجارت می‌گوید که از این میان جوازهای توزیع شده، بیش از ۱۰۰ جواز سرمایه گذاری را شهروندان کشورهای دیگر گرفته‌اند.

آخندزاده عبدالسلام جواد در این باره گفت: "به تعداد ۲۶۷۹ جواز جدید صادر گردید. به تعداد ۷۲۲۸ جواز تجدید گردید. ۳۳۳ جواز لغو شده است. ۱۰۶ جواز خارجی جدید توزیع گردیده و ۱۳۷ جواز خارجی تجدید گردیده و همچنان جهت سهولت برای تجار به تعداد ۵۱۲۹ مکتوب پاسپورت صادر گردیده".

با این همه، مسوولان در وزارت اقتصاد می‌گویند که این وزارت برای فراهم‌سازی زمینه کار و رشد اقتصادی کشور تلاش می‌کند تا سرمایه‌گذاران را برای کار در کشور دل گرم بسازد.

عبداللطیف نظری، معین مسلکی وزارت اقتصادی، به طلوع نیوز گفت: "سرمایه‌گذاری در صنایع کوچک و متوسط و همچنین سرمایه‌گذاری در زراعت و منابع غذایی و اورگانیک هم می‌توانند در خودکفایی افغانستان مفید باشد و هم در رشد و توسعه اقتصادی کشور سودمند تمام شود."

برخی از آگاهان مسایل اقتصادی

«

به این باور استند که برای افزایش سرمایه‌گذاری نیاز است تا امارت اسلامی از سرمایه گذاران در کشور پشتیبانی کند.

شاکر یعقوبی، آگاه مسایل اقتصادی، می گوید: "برای جلب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی نیاز است که پالیسی‌های حمایتی برای تامین امنیت مالی سرمایه‌گذار در افغانستان ایجاد شود تا سرمایه‌گذار از امنیت و مصوونیت مالی خود در افغانستان مطمین شود تا فضای با اطمینان سیاسی و سرمایه گذاری در افغانستان ایجاد شود تا باعث جلب بیش‌تر سرمایه گذاری در افغانستان شود"

پیش از این بارها مقام‌های امارت اسلامی به ویژه کمیسیون اقتصادی ریاست‌الوزرا از تمامی سرمایه‌گذاران افغانستان در بیرون از کشور خواسته اند که در افغانستان سرمایه‌گذاری کنند.

په هېواد کې د ښځو له لوري د پانګونې کچه زياته شوې

د صنعت او سوداګرۍ وزارت وايي، په ۱۴۰۱ کال کې په هېواد کې د پانګونو په برخو کې د ښځو حضور ۶۶ سلنې ته لوړ شوی.

د دې وزارت وياند زياتوي، په اقتصادي او پانګيزو برخو کې د ښځو حضور کولای شي د بيوزلۍ او فقر پر راکمولو مثبت اغيز وکړي.

د صنعت او سوداګرۍ وزارت څخه اخوند زاده عبدالسلام جواد وايي: " د تېر کال پرتله په ۱۴۰۱ کال کې د پانګونې په برخه کې په هېواد کې ۶۶ سلنه ډېروالی راغلی دی.

په ۱۴۰۱ کال کې ټولټال ۶۴۱ مېرمنو د سوداګرۍ او پانګونې جواز تر لاسه کړی، حال دا چې په ۱۴۰۰ کال کې ټولو ۳۸۵ ښځو جوازونه تر لاسه کړي وو".

د ښځو د سوداګرۍ او پانګونې خونې مسوولانې وايي، له هېواده بهر د سوداګرو ښځو لپاره د نندارتونونو د جوړولو په تړاو هڅې روانې دي.

د ښځو د سوداګرۍ او پانګونې خونې رييسه سلما يوسفزی وايي: " د نندارتونونو جوړول دي، موږ غواړو هوايي کرښې يا هوايي دهلېزونه يې پر مخ پرانيزو او همدارازتوانېدلي يو چې له هېواده بهر د ښځو لپاره نندارتونونه جوړ کړو".

يو شمېر متشبثې ښځې له اسلامي امارته غواړي چې په سوداګريزو چارو کې ورته نوري اسانتياوې هم برابرې کړي.

متشبثه عاقله وايي: " له اسلامي امارته مو غوښتنه ده چې د سوداګرو مېرمنو برخې ته ډېره پاملرنه وکړي، څو موږ وکولای شو، پر ځان بسيا شو".

د صنعت او سوداګرۍ وزارت د مالوماتو له‌مخې، اوسمهال په هېواد کې څه باندې ۸ زره ښځې په اوو سکټورونو کې فعاليت لري.

سرچینه:

۱- طلوع نیوز

احیای اقتصاد با حمایت از تجارت های کوچک و متوسط مساعد میگردد

نویسنده: محمد کاظم سروری
مدیر ارتباط رسانه ای، د افغانستان بانک

شرکت‌های کوچک و متوسط محرک های اصلی چرخه اقتصادی بوده و در اقتصاد جهانی نقش بسیار مهم دارد، این شرکت ها با ماهیت های سازنده و ترمیم گر خویش، حین بروز چالش های اقتصادی در نزد گردانندگان اقتصاد، معنی کلید ساخت جامعه‌ای عاری از فقر را داراست. شرکت‌های کوچک و متوسط که به آن SME گفته می‌شود، که بیشتر سهم در رشد عواید ملی و کاهش بیکاری دارد، نه تنها فرصت های شغلی فراوانی را برای اقشار مختلف جامعه فراهم می کنند، بلکه جریان پول را در میان اقشار مختلف جامعه تامین می نماید. طوریکه شرکت های کوچک و متوسط نسبت با سایر شرکت های بزرگ، فرصت های تولید انعطافی را دارد، زیرا این شرکت ها به اساس نیاز های جامعه روی چرخه تولیدی خود حرکت کرده و در مدت زمان کوتاهی با تغییرات تقاضای مارکیت سازگار می شوند که در صورت مساعد بودن زمینه ها، به سرعت به شرایط رقابت کامل می رسند.

در حال حاضر همین شرکت ها نبض اقتصاد را در سراسر

جهان شکل داده است و سهم مهمی در ایجاد شغل و توسعه اقتصاد جهانی دارند. آمار های منتشر شده حاکی از آنست که بیش از ۵۰ درصد از شغل ها در سراسر جهان را شرکت های خرد و متوسط تشکیل داده است، این در حالیست که این شرکت ها حدوداً ۴۰ درصد از تولیدات ناخالص داخلی (GDP) در اقتصادهای نوظهور را شکل می دهند. به اساس اصل نمودار (گراف ۱) تحقیقاتی که پیرامون موثریت شرکت

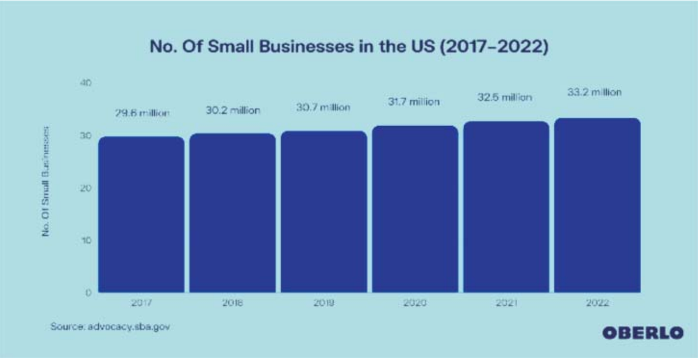

های خرد و متوسط در رشد اقتصادی آمریکا صورت گرفته است، نشان میدهد که تعداد شرکت های کوچک در ایالات متحده طی سال ۲۰۲۲ رشد ۲.۲ درصد نسبت به سال ۲۰۲۱ داشته و این رشد نسبت به سال ۲۰۱۷ حدوداً ۱۲.۲ درصدی افزایش را نشان می دهد این افزایش تعداد تجارت های کوچک در ایالات متحده در سال ۲۰۲۲ نشان دهنده رشد پایدار است.

در افغانستان شرایط کاری برای شرکت های خرد و متوسط بیشتر از هر کشور دیگر به دلیل رو به بهبودی اقتصاد کشور، مساعد میباشد، ایجاد و تمویل این شرکت ها می تواند ثبات اقتصادی کشور را تضمین نماید، تولیدات ناخالص داخلی، اشتغال زایی، تولید داخلی و ثبات مارکیت نسبت به مارکیت های متزلزل منطقه را تقویت نماید، طوریکه به اساس نمودار تغییرات نرخ رشد تولید ناخالص داخلی (گراف ۲) درکشور مشاهده میگردد که طی سال های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰ که زمینه کار برای فعالیت های شرکت های کوچک و متوسط نسبت به سایر سالهای مورد مطالعه، مساعد گردیده بود ، رشد ۱۷.۲ فیصد را نشان میدهد، در حالیکه طی سال ۲۰۱۴ به دلیل فرار سرمایه تولید ناخالص داخلی سطح منفی ۱.۸ فیصد را نشان میدهد، اما طی سال ۲۰۱۸ این میزان با مساعد شدن فرصت رشد ۷.۲ فیصدی را نشان میدهد . از اینکه اقتصاد های خرد و متوسط به سطح مرکز و ولایات از هر رهگذر یک نیاز حتمی میباشد، به دلیل هزینه کم آن ، مورد توجه سطوح مختلف اقشار جامعه ما نیز میتواند قرار بگیرد، مساعد بودن زمینه این فرصت در شهر ها به دلیل تراکم تجارت های مختلف(خرد، متوسط و بزرگ)کمتر قابل لمس بوده اما در ولایات کشور و با توجه به گسترده بودن مسیر های ایجاد شرکت های خرد و متوسط، نقش و موثریت آن زود اثر بوده و تغییر در آمار های اقتصاد کلان کشور را رونما می سازد.

با توجه به نقش حیاتی این بخش در احیا و توسعه اقتصاد، موفقیت تجارت های کوچک و متوسط، نیاز به حمایت دولت

دارد؛ توجه هرچه بیشتر به فراهم شدن زمینه ایجاد این شرکت ها نیز مانند سایر بخش ها، ویژه دولت میباشد. دولت میتواند با ایجاد راهکار های حمایوی، مقرراتی و فراهم شدن زمینه های کاری در سراسر کشور، این شرکت ها را مورد حمایت قرار داده و نیاز های استحکام آن را در مارکیت مساعد نماید، زیرا شرکتهای های کوچک و متوسط به دلیل ماهیت و ویژگی های خاص خود در مقایسه با شرکتهای بزرگ با مشکلات زیادی در تامین مالی مواجه، بوده و زودتر در موج های اقتصادی دچار بحران و حتی ورشکست میشوند. در کنار این در جهت تقویت تجارت های خرد و کوچک، توجه ملی ضرورت بوده و نیاز است تا سکتور بانکی نیز با مساعد نمودن قرضه های میان مدت و طویل المدت و اتحادیه های اصناف و اتاق های تجارت با اعمال سیاست های تشویقی باعث افزایش توجه سرمایه گذاری ها به بخش های مولد اقتصاد شود.نهاد های ملی و بین المللی و موسسات کمک رسان داخلی و خارجی نیز با معرفی راهکارهای حمایتی و فراهم نمودن زمینه ها میتواند بر رشد سرمایه گذاری و کاهش فقر و بیکاری در کشور از طریق تمویل و حمایت فنی در تقویت تجارت های خرد و متوسط، کمک نمایند. اتحادیه تجارت های خرد و متوسط ایجاد و افراد ذیعلاقه تشویق به استخدام و یا اخذ مشوره در تولید و توزیع اقلام مورد نیاز مارکیت با در نظر داشت دورنمای آن شود، زیرا حدوداً ۴۰ فیصد از شرکت های خرد و متوسط در سراسر جهان قبل از رسیدن هدف، ورشکست میشوند که ناشی از عدم مدیریت درست، عدم اخذ مشوره و وارد شدن به تجارت های خرد و متوسط بدون داشتن تجربه و دانش مسلکی بوده و بگونه خود جوش میباشد.

در سطح کلان باید بسته های حمایتی در نظر گرفته و از هر نظر و دیدگاه خلاقانه ای که منجر به تحرک اندک اقتصادی و اشتغالزایی گردد، استقبال گردد و حتی از برخی برنامه های کلان اقتصادی زمان بر، موقتاً صرف نظر نموده و به سرمایه گذاری های زودبازده از طریق تقویت اقتصاد های خرد و متوسط، تلاش صورت گرفته و به منظور موثریت مطلوب این سرمایه گذاری ها بر متغیرهای بزرگ اقتصادی در کشور، باید قوانینی، طرزالعمل های بازنگری و راهکار های مناسب و دقیق که برایند دیدگاه استادان و نخبه های اقتصادی، دستورالعمل ها و همکاری های بین المللی باشد، ایجاد گردد.

منابع:

1. https://documents1.worldbank.org/curated/en/931221641238133800/pdf/Afghanistan-Access-to-Finance-Project.pdf
2. https://www.sid.ir/paper/387777/fa#downloadbottom
3. https://asa.gov.af/sites/default/files/2021-12/Small%20Medium-Sized%20Enterprises%20In%20Afghanistan.pdf
4. https://kardan.edu.af/data/public/files/08%20KJEMS-2.4-2019-02%20-%20revised14032020025129.pdf
5. https://www.oberlo.com/statistics/number-of-small-business-in-the-us

ګرانو هېوادوالو!

موږ ټول افغانان یو، د هېوادنورو ملي ارزښتونو په څېر د افغانۍ ملاتړ کوو او په خپلو ورځنیو راکړو ورکړو کې یې کاروو، ځکه پوهېږو چې:

- د ملي پیسو کارول د افغانۍ ارزښت نور هم باثباته کوي
- د هېواد اقتصادي ودې لپاره د افغانۍ کارول یوه اړینه اړتیا ده
- په ملي پیسو راکړې ورکړې ترسره کول زمونږ د خپلواکۍ ځرګندویي کوي
- په داخلي راکړو ورکړو کې د ملي پیسو کارول ملي ارزښتونو ته زمونږ ژمنتیا په ډاګه کوي.

په اسلامي بانکوالۍ کې د نغدینګۍ ننګونې او حل لارې

بانکونه د پانګونې او پور ورکولو له امله په بېلابېلو مالي او پولي بازارونو کې ښکېل وي، له همدې امله دوی تل د بېلا بېلو خطرونو سره مخ کېږي. یو بازار ته ننوتل یا ترې وتل کېدای شي بانک د نغدینګۍ له خطر سره مخ کړي چې په پایله کې په بانک کې د نغدینګۍ کموالی یا نشتون رامنځته کېږي. له بلې خوا دا هم شونې ده هغه بازارونه چې بانکي سرچینې پکې شتون لري د نغدینګۍ له ستونزو سره مخ شي او په پایله کې یې د نغدینګۍ خطر زیات شي. د نورو مالي خطرونو په پرتله د نغدینګۍ خطرونه بېلا بېل دي، نو له دې کبله یې اندازه او کنترولول ستونزمن کار دی.

له همدې امله د نغدو پیسو مدیریت یو له مهمو موضوعاتو څخه دی او ناسم مدیریت یې د بانکي سیستم او حتا د مالي نظام د سقوط په څېر پایلې درلودلای شي. همدا لامل دی چې قانون جوړونکي د مالي مؤسسو د نغدینګۍ وضعیت او موقعیت په اړه خورا حساس دي او د بانکونو د نغدینګۍ پر پیاوړي کولو خورا ډېر ټینګار کوي. له دې ډلې، د اسلامي مالي مؤسسو نغدینګي له جلاوو ځانګړتیاوو څخه برخمنه ده. ځکه چې ډېری دودیز مالي ابزارونه چې د نغدینګۍ د مدیریت لپاره کارول کېږي، د ټکټانې د نرخ پر بنسټ ولاړ دي او دا چې د شریعت او فقهې له نظره د تطبیق وړ ندي، ښایي بین البانکي کړنې له ستونزو سره مخ شي. نو ددې موضوع د ارزښت په پام کې نیولو سره په دې مقاله کې د اسلامي بانکونو د نغدینګۍ مدیریت پر بېلابېلو اړخونو باندې بحث کېږي.

د نغدینګۍ مدیریت په دې مانا دی چې بانک دا وړتیا لري چې د وخت په تیرېدو سره خپلې مالي ژمنتیاوې پوره کړای شي. د اسلامي بانکوالۍ له نظره د نغدو پیسو مدیریت د بانک دې وړ تیا ته اشاره کوي چې بانک په راتلونکي کې د خپلو امانت ایښودونکو د امانتونو ورکولو جوګه دی. له همدې امله باید یو اسلامي بانک د نغدینګۍ چمتو کولو، د مالي شتمنیو د خوندي ساتلو او په چټکۍ سره یې په نغدو پیسو د بدلولو توان ولري. همدا لامل دی چې د نغدینګۍ مدیریت یو له لویو ستونزمنو کارونو څخه دی، چې د بانکوالۍ نظام ور سره مخ دی. دا ځکه چې د ډېرو بانکونو سرچینې د خلکو د لنډ مهاله امانتونو څخه تمویلېږي.

د دودیزې بانکوالۍ په پرتله په اسلامي بانکوالۍ کې د نغدینګۍ موضوع نوره هم پیچلې او مهمه ده. دا ځکه چې داسې ډېرې مالي ابزارونه شتون لري چې د سود پر بنسټ کارول کېږي خو اسلامي بانکونه یې د سود د حراموالي له امله نشي کارولی. اسلامي بانکوالي د شرعي اصولو پر بنسټ ترسره کېږي چې د سود پر بنسټ راکړه ورکړه پکې منع ده یعنې اسلامي بانکونه نشي کولای د سود پر بنسټ پور ورکړي یا یې ترلاسه کړي. د دې پرځای دوی خپلو پیرودونکو ته د بانکي خدمتونو چمتو کولو لپاره په ګټې او زیان کې د شراکت او شریعت سره سمون لرونکو نورو مالي تخنیکونو څخه کار اخلي. اسلامي بانکونه باید د پانګونې تمویل چې په ګټې او زیان کې د شراکت پر بنسټ ترسره شي، او د نورو غیر سودي تمویلونو سرچینو باندې تکیه وکړي، چې له دې امله ممکن اسلامي بانکونه ستونزو سره لاس او ګریوان شي او ښایي یاد بانکونه په غوره توګه د نغدینګۍ د مدیریت کولو په برخه کې ننګونو سره مخ شي. په دې مقاله کې هڅه شوې ترڅو د اسلامي بانکوالۍ د نغدینګۍ پر ننګونو او د مهارولو حل لارو باندې یې رڼا واچول شي.

د اسلامي بانکوالۍ د نغدینګۍ ننګونې:

له شریعت سره د مطابقت لرونکو وسایلو محدود شتون:

د نغدینګۍ مدیریت په برخه کې اسلامي بانکونه د دودیزو بانکونو په پرتله محدوده ګزینې لري. دا ځکه چې ډیری دودیز مالي وسایل لکه باندونه او مشتقات د شرعي قانون سره مطابقت نلري نو ځکه اسلامي بانکونه له دې اسانتیاوو څخه ګټه نشي اخیستلای او باید د شریعت سره سم محدودو ابزارونو باندې تکیه وکړي لکه صکوک او د بانکونو ترمنځ Interbank Placements چې ممکن ځینې وخت دې ابزارونو ته لاسرسی ستونزمن وي او یاد یادو بانکونو د اړتیاوو پوره کولو لپاره مناسب نه وي.

د اسلامی مالي چارو لپاره د بین البانکي بازار نشتوالی:

د اسلامي مالي چارو لپاره د بین البانکي بازار نشتوالی د اسلامي بانکونو لپاره د نغدینګۍ مدیریت ستونزمنوي. په دودیزه

بانکوالۍ کې بانکونه کولای شي له یو بل څخه پور واخلي او په بین البانکي بازار کې یو بل ته پور ورکړي ترڅو د خپلو نغدي وجوهو اړتیاوې اداره کړي. په هرصورت، په اسلامي بانکوالۍ کې د بین البانکي بازار نشتوالی پدې معنا دی چې اسلامي بانکونه باید په خپلو نغدي زیرمو باندې ډیره تکیه وکړي او د فشار په وخت کې د خپلې نغدینګۍ په اداره کولو کې له ستونزو سره مخ شي.

د نغدینګۍ د خطر د مدیریت د اډانو نه معیاري کول:

د اسلامي بانکونو ترمنځ د نغدینګۍ د خطر د مدیریت د اډانو د نه معیاري کولو ستونزه شتون لري ترڅو د دوی د نغدینګۍ د مدیریت طرزالعملونه یو له بل او دودیزو بانکونو سره پرتله کړي. چې دا چاره د تنظیم کوونکو لپاره د اسلامي بانکونو د نغدینګۍ خطر څخه د څارنې او ارزونې کړنې هم ستونزمنوي.

د اسلامي بانکوالۍ د نغدینګۍ حللارې:

اسلامي بانکونه اړ دي چې د دې ننګونو د مهارولو لپاره د نغدینګۍ مدیریت په برخه کې داسې بېلابېلې نوښتګرې او اغېزناکې ستراتیژۍ غوره کړي چې د شرعي قانون سره مطابقت ولري چې له دې لارې د اسلامي بانکوالۍ سکتور ثبات ته وده ورکړي او پر دې سکتور د خلکو باور زیات او ډاډ ترلاسه کړي چې دوی کولای شي خپل مالي مسؤلیتونه په غوره توګه سر ته ورسوي.

پدې برخه کې لاندې ستراتیژۍ ذکر کولای شو:

د نغدینګۍ د مدیریت کولو لپاره د شریعت سره مطابقت لرونکو ابزارونو رامنځته کول:

اسلامي بانکونه باید د نغدینګۍ اداره کولو لپاره د شریعت سره د مطابقت لرونکو نوو ابزارونو د رامنځته کولو لپاره کار وکړي لکه د لنډ مهاله پانګوونې حسابونه یا د نغدینګۍ د مدیریت فنډونه. دا چاره کولای شي چې اسلامي بانکونو ته د دوی د نغدینګۍ اداره کولو لپاره د شته انتخابونو د لړۍ پراخولو په برخه کې مرسته وکړي.

د خطر مدیریت اډانو ته وده ورکول:

اسلامي بانکونه باید د خطر د مدیریت اډانې ته وده ورکړي ترڅو د دوی د نغدینګۍ د خطر ارزونه او مدیریت په په ښه توګه ترسره کړي. پدې برخه کې د نغدینګۍ نوو تناسبونو یا د فشار د ازموینې سناریوګانې رامنځته کول شاملیدای شي، او یا هم دوی کولای شي چې د معلوماتو راټولولو او راپور ورکولو وړتیاوو ته وده ورکړي.

د اسلامي مالي چارو لپاره د بین البانکي بازارونو رامنځته کول:

اسلامي بانکونه باید د تنظیم کوونکو او نورو ذینفعانو سره کار وکړي ترڅو د اسلامي مالي چارو لپاره بین البانکي بازارونه رامنځته کړي. دا چاره کولای شي چې د اسلامي بانکوالۍ په سکتور کې د نغدینګۍ د مدیریت ښه کولو لپاره بانکونو ته یوه داسې اسانتیا رامنځته کړي چې دوی وکولای شي یو بل ته پور ورکړي او یا له یو بل څخه پور واخلي.

د نورو اسلامي بانکونو سره همکاري:

اسلامي بانکونه باید یو له بل سره همکاري وکړي ترڅو غوره لارې چارې له بل سره شریکې کړي او د نغدینګۍ د مدیریت معیاري ابزارونه او تخنیکونه رامنځته کړي. دا چاره کولای شي چې د اسلامي بانکوالۍ په سکتور کې د نغدینګۍ د مدیریت اغېزمنتیا او اغېزناکۍ ته وده ورکړي، او د تنظیم کونکو لپاره د اسلامي بانکونو د نغدینګۍ د خطر څارنه او ارزونه اسانه کړي.

لیکنه: سید خالد خالقیار

د څېړونو ارشد آفیسر، د افغانستان بانک

سرچینه:

Liquidity Management by Islamic Banks: An Issue or a Contrivance for Risk-Free Returns

په هېواد کې د اسلامي بانکوالۍ پراختیا او پرمختګ

د افغانستان بانک په هېواد کې د اسلامي بانکوالۍ پراختیا او پرمختګ یوه اړینه اړتیا ګڼي او په ۱۴۰۱ مالي کال کې یې په دې برخه کې اغېزناکې هڅې کړې دي چې کولای شو دلته د صکوکو قانون، د کوچنیو پورونو لومړني بانک په اسلامي بانک بدلولو او د اسلامي بانکوالۍ ګڼ شمېر لاربښودونو او کړنلارو یادونه وکړو.

steps and held meetings of the AML/CFT Law Implementation Coordination High Commission in the presence of representatives from the Ministry of Finance, Ministry of Justice, Ministries of Foreign and Interior Affairs, Directorate General of Intelligence, and Office of the Attorney General to hold the transfer of cash in check with the help of law enforcing agencies and other relevant institutions.

Similarly, in response to the need for greater oversight and regulation of non-banking financial institutions, several meetings were organized with the representatives of foreign exchange dealers, money services providers, electronic money institutions, lease, and payment institutions to discuss and tackle challenges related to their activities. Efforts in this regard resulted in a comprehensive plan for developing effective mechanisms for the activities of this sector, which was approved by the cabinet of the government. Consequently, more than 2,500 non-standard individual licenses were revoked, and a new mechanism was implemented to distribute 876 corporate licenses to FXD and money services providing companies that meet the newly established standards. This significant shift in the licensing process has helped to ensure that only qualified entities are authorized to operate in the foreign exchange and money services industries, bolstering consumer confidence and enhancing the overall integrity of the financial system.

In the same manner, Da Afghanistan Bank has achieved several milestones during the fiscal year 1401 (2022) in its efforts to regulate the foreign exchange and money services industries. These achievements include compiling a comprehensive list of sanctions for FXD and money services providers, establishing a joint committee composed of relevant departments to identify and prevent illegal activities by FXDs, identifying and shutting down over 700 unauthorized FXDs, and implementing robust anti-money laundering and proceeds of crimes enforcement measures. These actions have helped to ensure greater transparency and accountability within the financial sector, thereby strengthening the integrity of Afghanistan's economy.

Furthermore, it’s worth mentioning that Da Afghanistan Bank engaged in fruitful discussions with international partners to improve banking relations and international transfers. The bank greatly appreciated the seven general licenses number 14, 15, 16, 17, 18, 19 and 20 granted by the US Department of the Treasury in 2022, which allowed the Afghan financial institutions to engage in certain transactions with persons and entities around the world facilitating the bank's international operations and money transfers for the supply of primary material needs of the country, improving banking sector’s standing with financial institutions of the world. This was a positive development for the bank and for Afghanistan's banking sector as a whole which demonstrates Da Afghanistan Bank’s commitment to establishing productive relationships with international partners complying with international financial regulations. Apart from improving the banking sector’s access to international financial markets, the general licenses could also help to boost investor confidence in Afghanistan and attract foreign investment to the country. This, in turn, could support economic growth and development in Afghanistan.

In addition to weathering the challenges faced by Afghanistan's banking sector, Da Afghanistan Bank managed to hold onto its top talent and even promoted its best talent to higher positions of responsibility. By promoting its best employees to higher positions of responsibility, Da Afghanistan Bank has not only recognized their hard work and dedication but also ensured that the bank is in good hands, with experienced and professional staff who are well-equipped to guide the organization through the challenges ahead and capitalize on emerging opportunities, which positions the bank for long-term success and growth.

Anwar Ullah Hayat
Publications Manager,
Da Afghanistan Bank

nized the importance of the role of Islamic Banking in alleviating poverty and increasing financial inclusion, and has taken steps to ensure that this sector is able to thrive. With this goal in sight, the bank has organized several meetings with key stakeholders in the Banking industry, including DAB's Shariah Board, and has undertaken several significant efforts with the aim of facilitating and accelerating the growth of this sector. These efforts include preparing the first draft of the Sukuk Law, which will provide a legal framework for the issuance and trading of Islamic bonds in Afghanistan. Additionally, the bank has spearheaded the successful conversion of the First Microfinance Bank of Afghanistan into an Islamic Bank, which will enable it to offer a wider range of Shariah -compliant financial products to its customers. Moreover, Da Afghanistan Bank has worked diligently to finalize several guidelines and procedures for Islamic Banking products. As part of its efforts, Da Afghanistan Bank is set to sign a Memorandum of Understanding with the Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions (AAOIFI) in Bahrain. This will provide assistance to the bank in various areas related to Islamic Banking and Finance within the country, including capacity building, training, and raising awareness. These actions demonstrate the bank's commitment to promoting financial inclusion and supporting the growth of Islamic finance in Afghanistan.

Da Afghanistan Bank has been highly vigilant in monitoring the smuggling of foreign currencies both in and out of the country. Its efforts to combat illicit financial activities extend beyond currency smuggling and include efforts aimed at actively thwarting the activities of money laundering and the circulation of proceeds of criminal activities. The bank's dedication to maintaining the integrity of the financial system and preventing illegal activities has been a crucial factor in promoting transparency and stability in Afghanistan's economy. To this end, Da Afghanistan Bank took various

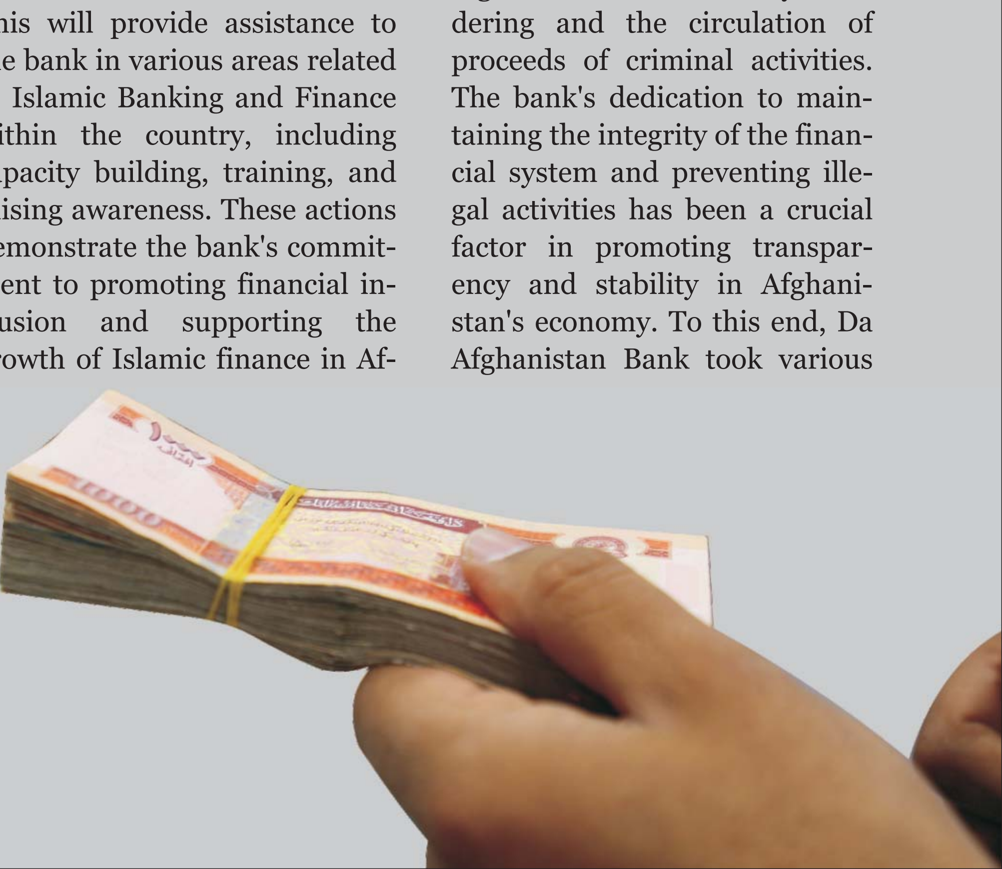

enced staff, turned the tide for the country's banking sector to pick up pace again by implementing a range of effective and carefully devised monetary policies and strategies. This not only prevented a collapse of the banking system but also helped to restore stability and confidence in the economy at a critical time.

As the central bank of the country, Da Afghanistan Bank worked diligently to achieve and maintain domestic price stability, foster a robust financial system, and keep inflation in check demonstrating its commitment to shouldering the burden and devising sound monetary policies directed at heading off the economy's rush towards the cliff edge. To soften the blow, Da Afghanistan Bank regulated withdrawals with a weekly and monthly cap on pre-August 2021 deposits, thereby stemming the uncontrolled outflow of cash and taking decisive action to help banks avoid deep liquidity shortages. Meanwhile, Da Afghanistan Bank eased the restrictions on post-August 28, 2021 deposits, in a bid to rebuild trust and confidence in the banks and financial sector. As a result, deposits made after the aforesaid date were not subject to limitations and customers could withdraw any amount of cash from such deposits. As the circumstances improved, the limit on cash withdrawal was recently revised and raised, facilitating the provision of improved banking services to people which was widely appreciated.

The effective implementation of prudent monitory policies and strategies by Da Afghanistan Bank bore fruit and the banking sector regained the public trust and prevented inflation from reigning. As a result, the inflation slumped to 3.5 percent in February 2023 from 18.3 percent in July 2022 and the value of the Afghani (AFN) remained stable against major currencies. The World Bank's report noticed that the Afghani (AFN) exchange rate against the United States Dollar was 87-89 which shows that the Afghani witnessed a slight depreciation of 1.5 percent at the end of December 2022 while its value appreciated against the Pakistani Rupee and the Indian Rupee by 24.8% and 2.6% respectively.

It's worth mentioning that despite having access to a limited part of Afghanistan's foreign exchange reserves, which is a drop in the bucket, Da Afghanistan Bank was able to meet the country's foreign exchange needs. The Afghani (AFN) was even recognized by Bloomberg as one of the nine most stable currencies globally, which is no more than a miracle considering the challenging economic phases it faced. These achievements were also owed to the strong export performance and increased revenue collection as the government procured its budget from the domestic revenue, the partial resumption of aid from the international community, and the foreign exchange auctions by the Central Bank of Afghanistan.

Da Afghanistan Bank stood shoulder to shoulder with the commercial banks operating within the country. The bank kept a close eye on the challenges and developments facing the banking sector, and took a proactive approach in devising timely and effective strategies to address them by collaborating with stakeholders from across the banking and financial sectors, as well as other relevant entities, to ensure that its strategies are well-informed and aligned with the needs of the industry. To this end, Da Afghanistan Bank held various meetings with relevant authorities and representatives of commercial banks, government institutions, UN organizations, reputed university lecturers, and involved the top-level officials of the government. For instance, Financial Stability Committee's meeting was held at the High Council Hall of Da Afghanistan Bank chaired by the First Deputy Prime Minister of Afghanistan for Economic Affairs with the Shareholders of commercial banks, officials of relevant ministries and the representatives of the Banking Association of Afghanistan where various economic and banking sector challenges and solutions were discussed. Furthermore, another important meeting which discussed the facilitation of affairs related to the transfer of funds was convened by Da Afghanistan Bank where the Second Deputy Prime Minister of Afghanistan and representatives of relevant institutions were invited.

Da Afghanistan Bank has recog-

The Ups and Downs of Afghanistan's Banking Sector over the Last Two Years

The banking sector of Afghanistan witnessed serious challenges and experienced huge ups and downs over the past two years. These changes took center stage in the last months of the 2021 in the aftermath of political shake-up in the country which left the economy in a state of flux causing major setbacks that led to the suspension of millions of dollars of foreign aid and international sanctions, and halted major projects leaving the future of the country's banking and financial sectors up in the air. The economy was hit by a storm of surging inflation and prices went through the roof, which caused a run on the banks, with thousands of customers lining up to withdraw their cash as chaos ensued at branches of banks across the cities. As a result, the banking sector of the country had to bear the brunt thereof, struggling with liquidity challenges.

Yet, in the face of trying circumstances, Da Afghanistan Bank didn't sit by, and left no stone unturned to address these challenges. Despite the dire predictions of a financial meltdown that could have crippled the country's economy, the leadership of Da Afghanistan Bank, with the help of its professional and experi-

Message of the Acting Governor of Da Afghanistan Bank

Dear Compatriots,

I assure you once again that we continue our efforts aimed at maintaining the value of Afghani and domestic price stability by implementing appropriate monetary policies. Similarly, we'll take effective steps to strengthen, improve and reform the banking sector.

We're using our full potential to collaborate with banks that have faced challenges in the wake of recent political changes and our supervision thereof will take the form of support to them so the sector is further strengthened and the scope of quality services is expanded.

Transition from Traditional Banking to the Islamic Banking system is among our priorities. Initial steps have been taken in this regard and we will supervise the process step by step keeping in consideration the capacity of the system and financial and human resources.

Da Afghanistan Bank respects its commitments pertaining to its engagement with the countries of the world in regard to developing and expanding its banking relations and continues its efforts for the improvement of relations which result in prosperity of our compatriots and private sector and spur economic growth.

As the Central Bank of the country, Da Afghanistan Bank is committed to its international commitments. We will direct our serious attention to our efforts in combatting money-laundering and the smuggling of dollar, addressing this important issue with the help of security and legal entities.

Regulating the activities of Foreign Exchange Dealers and Money Services Providers is another strategic issue and we will continue to work together in regard to it seriously.

Da Afghanistan Bank will continue its technical discussions pertaining to the unfreezing of the foreign exchange reserves of Da Afghanistan Bank and the lawful use thereof, till the desired outcomes are achieved.

With Respect

Alhaj Hedayatullah Badri

Da Afghanistan Bank Acting Governor

کارت های پرداخت

کارت های پرداخت زمینه پرداخت پول برای خریداری اجناس و خدمات را به صورت الکترونیک فراهم می سازد که شامل دبـت کارت، کارت اعتبـاری و کارت های پیش پرداخت می باشند که بمنظور ایجاد سهولت هرچه بیشتر برای مشتریان سکتور بـانکی در نظر گرفته شده اند:

مزایای کارت های پرداخت

- کاهش خطرات به همراه داشتن و انتقال پول نقد
- سهولت پرداخت پول به صورت الکترونیک هنگام خریداری اجناس و خدمات
- قابل استفاده در دستگاه های کارت خوان هنگام خریداری
- قابل استفاده برای پرداخت هنگام خریداری از طریق انترنت
- برداشت پول نقد از ماشین خودکار صرافی
- قابل استفاده هنگام سفر در خارج از کشور
- انتقال ساده، راحت و مصئون در مقایسه با پول نقد

بانک

ماهنامهٔ د افغانستان بانک

سال شانزدهم شماره ۱۹۰ شوال المکرم ۱۴۴۴ (ثور ۱۴۰۲)

افغانۍ زمونږ ملي هویت دی